

Dansk Erhvervs NøgletalsNyt

Lang genopretning i vente

Af: Cheføkonom Tore Stramer og økonom Kristian Skriver

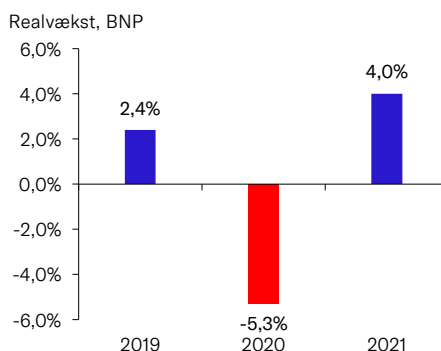
I denne uge offentliggjorde Finansministeriet den seneste prognose for dansk økonomi. Prognosen går frem til og med 2021 og tegner et dystert billede af dansk økonomi. Finansministeriet forventer en negativ BNP-vækst på 5,3 % i år. Til sammenligning skrumpede BNP med 4,9 % under finanskrisen i 2009, der dengang blev betegnet som den værste krise siden den store depression.

Til trods for, at Finansministeriet forventer en gradvis genopretning i løbet af tredje og fjerde kvartal i år, så skal vi hen på den anden side af 2021, før BNP er tilbage på samme niveau, som før viruskrisen. Det indikerer med al tydelighed, hvor omfattende følger viruskrisen har haft på dansk økonomi. Der er derfor også brug for tiltag, der øger danskernes forbrug nu og her. Alene indenfor detailbranchen beskæftiges op mod 250.000 lønmodtagere, og en stimulering af privatforbruget, vil derfor kunne redde tusindvis af danske jobs.

Ugen bød derudover også på de seneste ledighedstal, der viste, at ledigheden steg med 35.500 alene i april. Det er den højeste stigning i antal ledige i en enkelt måned i nyere tid. Men tallet er undervurderet. Indregnes antallet af personer på diverse kompensationsordninger, så løber tallet op i 310.000 personer, der har oplevet at deres job er kommet i direkte fare som følge af viruskrisen. Hjælpepakkerne har dermed holdt hånden under mange, men hvis hjælpepakkerne afmonteres i løbet af juli og august, er det ikke sikkert, at alle har et job at vende tilbage til. Som det ser ud nu, så er der risiko for, at ledigheden kan stige med op imod 100.000 personer, når kompensationsordningerne igen afmonteres.

Til trods for den historiske nedgang i aktiviteten, samt den store stigning i ledigheden, så bød ugen også på enkelte positive nyheder. Epidemien ser ud til at være toppet, og den gradvise åbning af Danmark har affødt en lille stigning i detailsalget fra marts til april. Danskernes forbrug ligger fortsat langt under gennemsnittet, men udviklingen går så småt i den rigtige retning.

Nøgletal	Side
Sober prognose fra Finansministeriet – lang genopretning i vente	2
Største vækstnedgang siden finanskrisen – historisk vækstdyk venter i 2. kvartal	3
April bød på den største stigning i ledigheden i nyere tid	4
Detailsalget stabiliserede sig i april	5
Detailhandlen mindre bekymret	6
Danskerne har i gennemsnit 210.600 kr. i banken i april	7

Sober prognose fra Finansministeriet - lang og farefuld genopretning i vente

Finansministeriet har tirsdag offentliggjort en ny prognose for dansk økonomi, der går frem til og med 2021. Det er umiddelbart dystre læsning, der viser, at Finansministeriet forventer en negativ BNP-vækst på 5,3% i år. Det vil i så fald være det største tilbageslag siden finanskrisen i 2009, hvor BNP skrumpede med 4,9%. Finanskrisen blev dengang betegnet som den værste krise siden den store depression i 1930'erne.

Finansministeriet forventer dog, at størstedelen af aktivitetsnedgangen har fundet sted i første og især andet kvartal, hvorefter der vil ske en gradvis genopretning. Det betyder også, at størstedelen af aktivitetsnedgangen allerede har fundet sted i løbet af marts, april og maj måned. På den baggrund forventer Finansministeriet, at væksten i Danmark vil tiltage til et niveau omkring 4% i 2021.

Der er dog udsigt til en langsom genopretning, og Finansministeriet forventer ikke, at BNP vil nå tilbage på før-kriseniveauet før på den anden side af 2021. Vi ser altså ind i en periode, hvor tabet efter viruskrisen vil tage flere år at indhente igen. Det er lidt nedslående læsning, at viruskrisen på få måneder har skabt et produktionstab, der vil tage flere år igen at indhente.

Tirsdagens prognose fra Finansministeriet fremstår bestemt realistisk og giver i øjeblikket det bedste bud på retningen i dansk økonomi. Set fra min stol er der gode argumenter for den svage optimisme som Finansministeriet ligger for dagen. Epidemien synes at være under kontrol, og smittetrykket er relativt lavt. Det har muliggjort en løbende og gradvis genåbning af samfundet. Der er nok så vigtige tegn på, at forbruget igen er begyndt at stige i takt med genåbningen. Dertil har vi set en stigning i forbrugernes vurdering af deres egen økonomi og købelyst i starten af maj.

Men det er desværre også tydeligt, at vi står over for en langsom og farefuld opstigning. Nu og her bør finanspolitikken derfor rette skytset mod de danskere forbrugere. Det er altafgørende for genopretningen, at vi igen får gang i danskernes forbrug. Ikke mindst med tanke på, at der er udsigt til en svag udvikling i eksporten.

Der er derfor også brug for tiltag, der øger danskernes forbrug nu og her. Det er super vigtigt, da hovedparten af de lønmodtagere, der i øjeblikket modtager lønkompensation, normalt arbejder i detailhandlen. Det drejer sig konkret om godt 57.000 lønmodtagere. En mere tydelig fremgang i danskernes forbrug vil simpelthen redde tusindvis af danske jobs.

Man kan fx booste danskernes forbrugsløst ved at udbetale allerede indbetalte feriepenge. Det vil kunne frigøre op imod 55 mia. kr. efter skat. En udvidelse af BoligJobordningen vil også inkludere fx restaurantbesøg kunne også være en oplagt mulighed.

Største vækstnedgang siden finanskrisen – historisk vækstdyk venter i 2. kvartal

Danmarks Statistik har fredag offentliggjort det første detaljerede nationalregnskab for 1. kvartal 2020. Det er dyster læsning, der viser, at BNP-væksten i første kvartal er blevet nedjusteret fra -1,9% til -2,1%. Det er den største vækstnedgang registreret siden fjerde kvartal 2008, hvor der var en negativ BNP-vækst på 2,4. Finanskrisen i 2008-2009 blev dengang regnet som den største økonomiske krise siden den store depression i 1930'erne.

Der er særligt en voldsom nedgang i privatforbruget på 3,3%, der har tynget væksten i første kvartal, mens der ligeledes har været en svag tilbagegang i såvel eksporten og investeringerne. Nedgangen i privatforbruget skal bl.a. ses i lyset af at store dele af detailhandlen var nedlukket i marts måned. Dertil er forbruget inden for persontransport, hoteller og restauranter samt kultur og fritid faldet voldsomt.

Historisk vækstnedgang venter i andet kvartal

Selv om fredagens BNP-tal er dyster læsning, så venter det helt store tilbageslag desværre først i tallene for andet kvartal. Som tingene ser ud nu, er der udsigt til en negativ BNP-vækst i andet kvartal på i omegnen af 10%. Det skyldes at viruskrisen først ramte dansk økonomi i løbet af marts, hvor BNP-niveauet blevet reduceret med ca. 10-15%. Dermed tog dansk økonomi hul på andet kvartal med en produktion, der lå historisk underdrejet. En negativ BNP-vækst ca. 10% over ét enkelt kvartal er simpelthen horribelt og uden fortilfælde i dansk økonomisk historie.

Andet kvartal bliver formentlig lavpunktet

Selv om vi ser ind i en historisk nedgang i den økonomiske aktivitet, så er der også grund til at tro at vi når bunden i andet kvartal. Epidemien ser ud til at være toppet og smittetrykket er aktuelt lavt. Det har muliggjort en gradvis genåbning af samfundet. De foreløbige tal viser samtidig, at danskerne så småt er begyndt at skrue op for forbruget igen.

Træg genopretning med risiko for tilbagefald i vente

Vi ser dog ind i en træg og meget risikofyldt genopretning af økonomien herhjemme. Det er usikkert, hvor store dele af økonomien, der er i stand til at stå på egne ben, hvis hovedparten af hjælpepakkerne afmonteres hen over sommeren. Udviklingen på vores største eksportmarkeder giver samtidig anledning til store panderynker. Vi kan på nuværende tidspunkt ikke afvise at eksporten vil dykke med over 10% år. Det vil i så fald være det største fald i eksporten siden anden verdenskrig og vil høj grad kunne bremse genopretningen af dansk økonomi. Det helt store skrækscenarier er dog, at smittetrykket igen stiger mærkbart så det igen bliver nødvendigt at lukke ned for dele af samfundet.

Der er derfor også al mulig grund til at politikkerne går meget varsomt til værks når hjælpepakkerne igen skal afmonteres. Dertil er der brug for finanspolitiske tiltag, der understøtter såvel privatforbruget og eksporten.

April bød på den største stigning i ledigheden i nyere tid

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik fredag viser, at bruttoledigheden steg med 35.500 personer i april til i alt 152.800 fuldtidspersoner. Det er den største stigning siden 2007, hvor Danmarks Statistik startede med at opgøre bruttoledigheden. Dermed er ledigheden nu samlet set steget med 49.400 personer i marts og april.

Da finanskrisen var på sit højeste i 2009, steg ledigheden ikke med over 11.900 personer i én enkelt måned. Vi er altså vidne til at ledigheden stiger med en hastighed, der er langt større end det vi så under finanskrisen. Det er skræmmende og nedslående læsning, der viser at viruskrisen har ramt arbejdsmarkedet med historisk styrke.

Hjælpepakker har afværget den højeste ledighed siden anden verdenskrig

For at gøre ondt værre, så undervurderer fredagens dystre ledighedstal endda hvor hårdt viruskrisen reelt har ramt arbejdsmarkedet. Der er i øjeblikket 205.000 personer på løn-kompensationsordningen, mens 54.000 selvstændige og freelancere får hjælpe på lignende kompensationsordninger. Det betyder, at knap 310.000 personer enten har mistet deres job eller har oplevet at deres job er kommet i direkte fare som følge af viruskrisen.

Det er et nedslående højt antal, der med al tydelighed viser, at vi står midt i en krise af historiske dimensioner. Hvis det ikke havde været for hjælpepakkerne, så kunne ledigheden herhjemme snildt være steget til 15% af arbejdsstyrken. Det ville i så fald have været den højeste ledighed siden anden verdenskrig.

Ny ledighedsbølge truer til sommer...

Ser vi videre ind i sommermånederne, så er der desværre en betydelig risiko for at ledigheden kommer til at stige voldsomt. Hvis kompensationsordningerne afmonteres i løbet af juli eller august, så vil alle langt fra have et job at vende tilbage til. Som det ser ud nu, så er der risiko for at ledigheden kan stige med op imod 100.000 personer, når kompensationsordningerne igen afmonteres.

... kan sende dansk økonomi ud i ukontrolleret negativ spiral

Det er skræmmende et højt tal og et stærkt argument for at kompensationsordningerne bør udfases gradvist og klogt. Jeg er meget nervøs for at en abrupt afmontering af hjælpepakkerne vil føre til en eksplosion i ledigheden, der vil sende dansk økonomi ud i en negativ økonomisk spiral, der kan vise sig svær at stoppe igen. Der er derfor også al mulig grund til at politikerne går meget varsomt til værks når hjælpepakkerne igen skal afmonteres. Dertil er der brug for finanspolitiske tiltag, der understøtter såvel privatforbruget og eksporten.

Detailsalget stabiliserede sig i april

Danmarks Statistik har tirsdag offentliggjort tal, der viser, at detailsalget steg med 0,4% i april. Det må siges at være en positiv overraskelse, at detailsalget ligefrem steg fra marts til april. Når det er sagt, så er detailsalget i marts samtidig blevet nedjusteret betydeligt. Faldet i detailsalget i marts er blevet nedjusteret fra 2,0% til 4,5%. Dermed bød marts på det suverænt største fald i detailsalget, der nogensinde er registreret. Under finanskrisen i 2008-2009 faldt detailsalget ikke med over 1,4% i én enkelt måned.

Det betyder desværre også, at den beskedne fremgang i detailsalget i april har fundet sted fra et meget lavt udgangspunkt. Der er dertil store forskelle på tværs af brancher. Salget af beklædning mv. faldt med hele 16,6% i april.

Det er dog selvsagt rigtig positivt, at faldet i detailsalget er bremsset op i april og vendt til en beskedne fremgang. Det vidner om, at danskerne løbende har skruet op for forbruget i takt med genåbningen af samfundet. De seneste tal for forbrugertilliden viser dertil, at danskernes købelyst er steget.

Fornytt fremgang i privatforbruget er nødvendig for at redde tusindvis af jobs

Ser vi fremad, så er det enormt vigtigt, at der kommer endnu mere gang i danskernes forbrug. Detailhandlen står alene for ca. 250.000 jobs herhjemme, svarende til over 10% af den samlede private beskæftigelse.

De foreløbige tal vi har for danskernes forbrug i maj, indikerer heldigvis, at forbruget er begyndt at stige mere tydeligt i takt med den fortsatte åbning af samfundet. Det gælder særligt forbruget af sko- og tøj, samt møbelvarer. Der er dertil tegn på, at der er kommet ekstra gang i forbruget efter åbningen af landets storcentre.

Når der er sagt, så befinder danskerne forbrug sig skønmæssigt fortsat 5-10% under niveauet fra før viruskrisen ramte. Hvornår danskernes forbrug igen kommer tilbage på et mere normalt niveau er usikkert. Der er desværre en risiko for, at den betydelige økonomiske og sundhedsmæssige usikkerhed fortsat vil holde danskernes forbrug nede.

Detailhandlen mindre bekymret – men kulsorte forventninger i industrien og serviceerhvervene

Danmarks Statistik har torsdag offentliggjort tal for erhvervstillidsindikatoren i maj. Data er indsamlet i de første 2-3 uger af maj og giver dermed et dugfrisk indblik i hvordan den gradvise genåbning af samfundet har påvirket virksomhedernes forventninger.

Torsdagens tal viser desværre ikke nogen nævneværdig bedring i den samlede erhvervstillid. Erhvervstillidsindikatoren er opgjort til 51,3 i maj, hvilket stort set er på niveau med det rekordlave niveau i april på 50,5. Der er altså ikke umiddelbart tegn på, at den gradvise åbning af økonomien har ført til et generelt løft i virksomhedernes forventninger.

Detailhandlen har skruet ned for sortsynet

Det uændrede lave niveau for erhvervstilliden dækker dog over betydelige forskelle på tværs af brancher. Det springer særligt i øjnene, at konjunkturindikatoren for detailhandlen steg fra -31 i april til -15 i maj. Det er naturligvis et fortsat meget lavt niveau. Men fremgangen vidner trods alt om, at detailhandlen har skruet en smule ned for sortsynet i takt med den fortsatte gradvise genåbning af samfundet i maj. Særligt genåbningen af landets storcentre i midten af maj kan have bidraget til at løfte stemningen i detailhandlen.

Dertil viser de foreløbige tal, at der har været en overordnet fremgang i danskernes forbrug i løbet af maj. Det har været særligt tydeligt efter genåbningen af storcentrene d. 11. maj. Fremgangen i forbruget har dog generelt været til den forsigtige side, og forbruget befinder sig fortsat 5-10% under et normalt niveau.

Industrien har skruet yderligere op for bekymringerne...

Der er omvendt fortsat et stigende sortsyn at spore hos industrien. Konjunkturindikatoren for industrien er faldet fra -7 i marts til -22 i april og nu -26 i maj. Det er et meget voldsomt fald, der desværre vidner om at den eksportfølsomme industri er meget presset. Det hænger helt naturlig sammen med at væksten på vores største eksportmarkeder er aftaget kraftigt i kølvandet på coronakrisen. Det gælder ikke mindst på vores største markeder i USA, Tyskland og Sverige. Vi frygter derfor også, at 2020 vil kunne byde på et historisk fald i eksporten.

... Medicinalindustrien holder fanen højt

Det hører dog med til historien, at medicalsektoren bestemt ikke kan siges at være hårdt ramt. Eksporten af medicin steg voldsomt i marts og der endnu ikke noget sortsyn at spore hos landets medicinalvirksomheder. Det er bestemt positivt, da den fortsat positive udvikling i medicalsektoren holder en rolig hånd under dele af dansk økonomi mens viruskrisen den raser.

Servicesektoren meget hårdt ramt

Der er desværre endnu ikke en bedring at spore i servicesektoren, hvor konjunkturindikatoren faldt fra -44 i april til -48 i maj. Det er meget voldsomt fald, der desværre må siges at være stærkt bekymrende. Servicevirksomhederne udgør en absolut hjørnesten i dansk økonomi og har været blandt de hårdest ramte under viruskrisen. Det er derfor også vigtigt, at hjælpepakkerne til de hårdest ramte servicevirksomheder fortsætter, hvis vi skal undgå en betydelige bølge af konkurser og ledige.

Danskerne har i gennemsnit 210.600 kr. stående i banken i april – 4.900 flere end i marts pga. nedlukning

Offentliggjorte tal fra Nationalbanken onsdag viser, at danskernes indlån i bankerne var 983 mia. kr. i april. Det svarer til at hver voksne dansker i gennemsnit har 210.600 kr. stående i banken.

Danskerne har sparet op pga. nedlukning

Husholdningernes indlån i bankerne steg med hele 22,7 mia. kr. i april, svarende til 4.900 kr. pr. voksne dansker. Det tyder på, at danskerne i stor stil har sparet de penge op, som de ikke har haft mulighed for at bruge på at gå på restaurant, tage på ferie eller gå i storcentre i april. Vi har samtidig set, at detailsalget i april var knap 4% lavere end april sidste år.

Den øgede opsparing i april betyder samtidig, at danskernes indlån i bankerne er steget med hele 62,2 mia. kr. i løbet af det seneste år, svarende til 12.400 kr. pr. voksne dansker. Det skyldes til dels, at danskerne i løbet af de senere år har oplevet solid privatøkonomisk fremgang, fordi reallønnen er steget pænt, beskæftigelsen har været høj og renterne har været lavet. Samtidig har danskerne været forsigtige, og har ikke fuldt omsat indkomstfremgangen til forbrug. I stedet har danskerne afdraget på gælden eller sparet op til dårligere tider. Hver gang danskerne har tjent 100 kr. de seneste år, så er det blot de 95 kr., der er gået til forbrug. Det er til gengæld noget, som danskerne kan have gavn af, når vi som nu rammes af en økonomisk krise. Så kan danskerne i stedet trække lidt på den store opsparing. Det var ikke tilfældet op til finanskrisen, hvor danskerne havde brugt mere end 100 kr. hver gang man tjente 100 kr. Derfor er vi i dag i en anden situation, hvor danskernes private økonomi er bedre rustet mod krisen.

Når det er sagt, er det fortsat centralt at holde hånden under danskernes privat økonomi, og ikke blot lade hjælpepakkerne, der har været en stor succes, forsvinde over natten. Det vil være et stort tilbageslag for mange arbejdspladser, og kan samtidig presse danskernes optimisme yderligere, og derfor lægge en u hensigtsmæssig dæmper på forbruget. Der er brug for tiltag, der øger danskernes forbrug nu og her.

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs NøgletalsNyt kan ske til cheføkonom Tore Stramer på tstr@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6107 eller økonom Kristian Skriver på kso@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6033